

Ročník XXI.

říjen 2012

číslo 10

Na jih

Na cestě na jih značené vlaštovkami
Ovzduší voní ještě tahem jejich per
Tvůj malý vláček často zastavuje
V šelestu širých kukuřičných polí
Všude je ticho Kdesi daleko
Ozve se lidský hlas a zaskřípají vrata

Pak stojíš na stráni
Oči omývané chladnou vlnou vinic
Kostnatý krásný vinař jenž tě provází
Dotýká se hroznů kouzelnými jmény

Jak voní nahý kukuřičný klas!
Teplý jak ústa jiskřivý jak chrup
Rozvěšují jej všude pod střechami
Zatímco vítr zadul do hromady šustí.

Ivan Blatný

Foto: Ana Peréz

Úvodem

Podzimní svátky: sv. Václav, 28. říjen, Všech svatých a zesnulých nám připomínají odpovědnost za vzájemné vztahy, stát a naši kulturu.

Proč nás vždy vyburcuje až oběti na životech? Vláda, poslanci a zastupitelé mají značný podíl viny i na alkoholismu. Ale nevymlouvejme se na druhé. Opil-li se rodič a nekál-li se před dětmi, ukazuje jim, že nezměrné pití nevadí.

Dospělost se projevuje nejen účastí na volbách, ale také stálým hlídáním politiků. Jejich úroveň odpovídá tomu, co my jim dovolíme.

Je horší výtržnost Pavla Vondrouše nebo zcizení pera hlavou státu? Proč prezident mluví o atentátu? Šlo mu o život? Jen se poklonit lebce sv. Václava nepomůže.

Jeden farník pravil: „Určitý člověk v kostele mi byl nesympatický, začal jsem si vedle něj při bohoslužbách sedat; „pozdravení pokoje“ mě časem uzdravilo. /v

HLAS LIDU

Je mně 81 let, asi bych už měl mlčet a dát slovo mladým. Nikdo nenašel odvahu mně to naznačit. Nebo mne někdo protěžuje?! Chtělo by to autora mladého, bystrého, brilantního, brizantního. Já už tomuto světu nerozumím. Proto dnes nechám mluvit matku šesti dětí, prostou ženu, mající polovinu mého věku. Napsala mně dopis. Copak má na srdci? Cituji z jejího dopisu: „aby (její) nejstarší děti (15 a 18) uslyšely v kostele něco inspirujícího a rozumného. Jsou zvyklé kázání neposlouchat a ono probublá kolem nich jako nějaký potůček. Někdy v podání našeho pana faráře spíše jako burácející bystřina v době tání. Ale ani ta „velká voda“ s dětmi moc nehne, neodnesou si zhola nic a já osobně také nevím, co s tou „bezbřehou vodou“, proudící všemi směry. Se šesti dětmi je člověk rád, že se do kostela vypraví ve vlastním městě. V kostele máme známé a kamarády, děti často zpívají s farní hudební skupinou při mši. Nakonec i toho pana faráře máme rádi. Je to šílenec, často s ním nesouhlasím a štvu mě, ale to ještě neznamená, že ho nemohu mít upřímně ráda. Děti v tom věku jsou velice kritické a netolerantní. Většinu

lidí označí jako „trapné“, asi aby zakryly své vlastní pocity trapnosti a nejistoty.

Já, píše dále paní ve svém dopise, zase vůbec nerozumím modlitbě „Korunky k Božímu milosrdenství“. Co znamenají ta slova, adresovaná Bohu Otci? Proč jsme my katolíci tak přepjatí v té zbožné křeči ustavičného sténání po smilování a odpuštění? Není Bohu milejší naše láska ke Kristu a radost z něho? Vždyť marnotratný syn přišel k Otci jen proto, aby nezahynul hladem, ne z lásky k Otci, a dostal objetí a políbení! Tak mi to prosím příště vysvětlete. Vaše Jolana s rodinou.“

Tak prosím; díky tomuto dopisu mám hned po ruce téma na příště, tedy – pokud redakce...
Jan Rybář

Sarele čte nápis na náhrobním kameni:
Zde leží Mojše Levy,
kantor v synagoze,
zbožný muž,
čestný člověk.

Prekvapeně zvolá: „To jsou mi věci!
Čtyři lidé v jednom hrobě!“

Františkánské požehnání

Bůh vás požehnej nepohodlím ve snadných odpovědích, polopravdách a povrchních vztazích, abyste mohli žít na hlubině svého srdce.

Bůh vás požehnej hněvem nad nespravedlností, útlakem a vykořisťováním lidí, abyste mohli pracovat pro spravedlnost, svobodu a pokoj.

BOŽÍ RUKA?

Už je sice po fotbalovém Euru, ale čeká nás mistrovství světa. Jako milovnice fotbalu (Eusebio a Garincha – láska má) pamatují rok 1996 a finále Velká Británie – Argentina. Chlapi vědí. Gól dal malý spory Argentinec Maradona. Rukou. A všichni to viděli. Anglie smutná. Gól uznán. Maradona ruku zapřel, až po čase přiznal: „Byla to Boží ruka“. Znevažil fotbal, znevažil Boha.

Jaké podobnosti o nás křesťanech!

Jak často vtahujeme Boha do svých hrubě lidských záměrů. Zaštiťujeme jimi své lidské názory, vyrábíme dogmata majitelů jediných pravd, a co hůř, přikrýváme jím své lumpárny. Zapomínáme, že jednou ze všeho budeme vydávat účty. Ještěže je Bůh dlouhostrávající v milosrdenství.

A jak Maradona skončil? Chlast, drogy, baby, Fidel Castro - nejbližší přítel, s fotbalem konec ...

Jana Štilerová

P.S.: Stejně nejlepší jsou Brazílci.

Kdybych měl shrnout v čem podle mne spočívá pravé umění žít, odvolal bych se

- na důvěru, kterou jsem si uměl uchovat v každém věku a v každé životní etapě;
- na radost, kterou jsem si dokázal udržet přese všechny smutky a všechna zklamání;
- na životní cestu, po níž jsem se snažil jít vytrvale a důsledně navzdory všem překážkám;
- na smysl, který jsem vždy nacházel a realizoval ve své duševní práci, zaměřené ke smyslu „velkému“;
- na základ, ze kterého žiji, na onen základ všech základů, o který se opírá moje víra;
- na životní sílu, na Ducha svatého, který je začátkem, středem i cílem života a který mě po mé cestě povede až do konce;
- na životní model, jehož se držím od mládí a který mi vždy znovu dodá odvahy;
- a na životní utrpení, se kterým snad budu schopen v souladu s tímto modelem zdárně bojovat.

Hans Küng

Vztah mezi základní důvěrou v život a vírou v Boha může být velmi složitý. Podle zkušeností potvrzených i Erikem Eriksonem, můžeme totiž rozlišit tři skupiny lidí:

- Existují lidé, kteří svou důvěru čerpají z náboženské víry. Takto motivováni, bývají ve svém životě schopni mimořádného nasazení a umějí snášet nejrůznější životní zvraty a krize. To jsou přesvědčení a přesvědčiví věřící.
- Zdruhé existují lidé, kteří se sice sami označují za věřící, ale přitom v sobě žádnou důvěru v život, v ostatní lidi ani v sebe samotné nemají. Jejich situace je povážlivá. Rukama se takřkajíc chytají nebeských oblaků, na zemi však nenalézají pevnou půdu. To jsou náboženští blouznivci a nadšenci, kterým chybí půda pod nohama.
- Do třetice pak existují tací, kteří mají důvěru v život, ale nemají víru. Je přitom nesporné, že tito lidé, stojící nohama pevně na zemi, mnohdy umějí v životě obstát právě tak dobře jako leckterý věřící, ne-li dokonce lépe. Svoji základní důvěru čerpají z mezilidských vztahů, tvořivé práce, vědecké či politické činnosti nebo z humánního étosu.

Z toho usuzuji, že i ateisté a agnostici mohou na základě své důvěry v realitu vést život vpravdě lidský, tj. humánní a mravný. Jinak řečeno: z ateismu nemusí nutně vyplývat nihilismus. V tomto bodě musím odporovat Dostojevskému. I kdyby Bůh neexistoval, rozhodně by nebylo všechno dovoleno.

Hans Küng

KŘESŤANSKÁ POLOHA JE EKOLOGICKY PŘÍZNIVÁ

rozhovor s Hanou Librovou

Profesorka RNDr. Hana Librová, CSc. (1943) se celý život zabývá vztahem člověka a přírody. Vystudovala biologii a sociologii. Založila a vedla katedru environmentálních studií na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně a dodnes na ní působí. V knihách „Pestří a zelení“ a „Vlažní a váhavi“ přinesla pojmy „dobrovolná skromnost“ a „ekologický luxus.“ Křesťané a ekologové mají podle ní více společného, než si připouštějí. Vnímavost k okolí a potřebu chránit to, co je slabé.

Vaše rodina pochází z Malé Hané, zemědělského kraje. Hospodařilo se dříve více v souladu s přírodou?

O tom není pochyb. Celkový nepříznivý vývoj je nápadný právě v oblasti zemědělství. Ještě na počátku 20. století byl zemědělec odkázán na svou fyzickou sílu, případně na sílu svých zvířat. Teprve později, u nás řekněme zhruba od kolektivizace, s příchodem těžké mechanizace a chemizace začala likvidace krajiny. Dnes je v mých očích bilance

dramatická, řekla bych přímo kritická. U dřívějšího způsobu hospodaření ovšem nešlo o nějakou cílenou ochranu přírody, bylo to spíše dáno chabými technologickými možnostmi zemědělců.

Je dnes příroda a krajina ohrožena? Čím nejvíce?

Ohrožení naší zemědělské krajiny je nejdříve vidět na dramaticky se snižujícím počtu druhů ptáků. Ale i půda je ve špatném stavu. Vodní deficit je značný. Větrná a vodní eroze je silná. Venkovská krajina dostává na frak, kam se podíváte.

Přestože se tolik iniciativ snaží o nápravu a máme dokonce ministerstvo životního prostředí?

Co se týče ministerstva životního prostředí, jsem kritická. To je instituce, která předstírá, že se dělají proekologické kroky, ale ve skutečnosti zůstává na úrovni pouhého snižování emisí z průmyslu či domácností. O podstatě ekologie, která spočívá v druhové rozmanitosti a fungování ekosystémů, jakoby na ministerstvu nevěděli nic. K jádru věci ministerstvo rozhodně nemíří.

Šance na ozdravení zemědělské krajiny ekologičtějším hospodařením je v Evropské unii. Svou legislativou a dotační politikou se snaží krajinu podřzet a iniciovat nové formy hospodaření, které jsou šetrnější k přírodě. Je to ale relativně chatrná síla, která něco podstatného sotva zmůže. Ostatně, přístup EU je docela paradoxní; podporuje silně například silniční dopravu, která krajině škodí. Takže podpora EU se nedá hodnotit jednoznačně kladně.

Vášim oborem je humanitní environmentalistika. Co to je?

Obecně řečeno: Zabývá se společenskovedními otázkami vztahu člověka a přírody.

Jak člověk získá vztah k přírodě?

Vztah k přírodě je vázán na určitý stupeň lidské senzitivitu. Myslím si, že emoční základ je tu nutná podmínka. V tom vidím jeden ze společných jmenovatelů křesťanských a ochránářských kruhů. Podobně jako existuje určitá religiózní citlivost, hraje i ve vztahu člověka k přírodě roli vnímavost, senzitivita vůči okolí a světu a respekt k řádu. A v obou případech je třeba i určité dávky znalostí a promyšlení. Vůbec myslím, že k sobě mají křesťané a ochránci přírody blíže, než to jedna nebo druhá strana tuší. Jak tu nevzpomenout na pana profesora Jana Hellera, se kterým jsme si tak krásně notovali na ekologických seminářích!

Co může každý udělat pro prostředí, ve kterém žije?

Může udělat málo i hodně. Podle toho, jaké nároky na něho klade právě jeho pojetí vztahu ke světu. Je potřeba říci, že destruktivní vlivy, které devastují prostředí, ve kterém žijeme, jsou mohutné. Počinaje volným trhem a charakterem výroby přes demografický růst až k potřebě neustále konzumovat. Ta se dnes týká celého světa. Pokus jedince něco udělat se zdá naprosto nepatrný. V silách jedince je však včlenit do svého životního postoje pro-

blém přírody a chovat se pak ve shodě s tímto poznáním. Má-li být dnes život důstojný, neměl by ignorovat tuto stránku věci. A co to je konkrétně? Seznam by byl nekonečný – od obligátního čištění potoků a studánek a výsadby stromů, přes neplýtvavý životní způsob, odklon od lyžařských sjezdovek, šetření energiemi, třídění odpadu, pokusy o samozásobitelství, vegetariánství, nákup lokálního zboží, až po podporu ochranným iniciativám....

Narazili jsme na třídění odpadu. Co si o něm myslíte?

Třídění odpadu je ošidná záležitost. Může být koncem i začátkem přemýšlení o ekologických otázkách. Někteří lidé si myslí, že už tím, že třídí, mají splněno. Že se chovají ekologicky. Pro ně to tím končí a už se dál nezamýšlejí. Pro někoho to ale je začátek. Je-li pozorný a vnímavý, po návštěvě „ekodvora“ přestane třeba vyhazovat věci, které ještě mohou sloužit, začne se dál zamýšlet nad nákupními zvyklostmi; už je lapen do zajímavých úvah o vztahu mezi každodenním chováním a stavem přírody. Je to velmi komplikované, ale dost fascinující téma. Příčiny i důsledky jsou tak propletené a dlouhodobé, že nakonec nelze téměř dohlédnout.

Je ekologická zátěž při přípravě vegetariánské stravy skutečně nižší než masité?

Vegetariáni to mají podloženo výpočty. Když sníme kilo vepřového, jako bychom spotřebovali 4 kila obilí. Také spotřeba vody pro produkci masa je překvapivě vysoká. Celkově je chov jatečného dobytka ekologicky silně zatěžující. Teprve nedávno se začalo psát také o tom, že chov skotu je nepříznivý vůči klimatu v důsledku produkce metanu. Ten přispívá ke skleníkovému efektu podstatně agresivněji než oxid uhličitý. Takže známé velkochovy na pastvinách jižní Ameriky, které vypadají, že jsou v souladu s přírodou, ve skutečnosti škodí víc, než se donedávna myslelo. Významně přispívají ke změnám klimatu. Kromě těchto věcných faktů je zřejmé, že vegetariánům nejsou lhostejné podmínky zvířat ve velkochovech a celkově jsou citlivější vůči přírodě. Ostatně, setrvat ve vegetariánství potřebuje pevný postoj, určité vnitřní odhodlání.

Existuje přirozený potravní řetězec. Člověk je jeho součástí a byl stvořen jako masožravec. Jak to jde dohromady s vegetariánstvím? Nechybí pak v potravě nezastupitelné bílkoviny?

Není podstatné, jak byl člověk udělán. Připadá mi, že právě křesťané by mohli sdílet názor, že spíš záleží na postoji, na tom, jaký by člověk mohl a chtěl být. V tom je lidská výjimečnost. Zvíře se chová podle svých instinktů, tak, jak bylo uděláno. Člověk se přesahuje.

Roztáčí svoboda (u nás např. po roce 1989) kolotoč spotřeby? Jakou roli hrají obchodní řetězce?

Podle mého názoru kolotoč a dokonce stupňování spotřeby neroztáčí svoboda, ale právě nedostatek svobody. Člověk, který nepřimě-

řeně konzumuje, podléhá reklamě, je ovlivněn fintami obchodních řetězců, neofilií, tj. zálibou v novém, nápodobou, někdy i závistí. Vidím ho jako člověka nesvobodného. Svoboda větší spotřebu nevyvolává.

Může dobrovolná skromnost zachránit přírodu? Jak lidi přesvědčit?

Zachránit přírodu určitě ne. Dobrovolná skromnost je spíše model chování, ke kterému se můžeme více či méně přiblížit. Je to modus důstojného života v době ekologické krize. Dobrovolně skromných lidí je velice málo a podle mých výzkumů po letech ze svých zásad spíše slevují. Kdybychom provedli suchou bilanci, zjistíme, že v poměru k devastujícím mohutným vlivům technické a spotřební civilizace je dobrovolná skromnost jako reálný způsob života činitel téměř



Foto: Lukáš Houdek

zanedbatelný a navíc nezřetelný, protože její příznivý efekt na přírodu je komplikovaně zprostředkovaný. Ale to neznamená, že nemá význam.

Někdy ale mohou být důsledky skromného, ekologicky příznivého životního způsobu dobře viditelné. Pod spotřebou si totiž nemusíme představovat jen nákup hmotných předmětů. Omezit spotřebu může znamenat ignorovat některé aktivity a služby, jejichž ekologická škodlivost je evidentní; třeba lyžování na sjezdovkách nebo zahraniční dovolenou. Obrovské turistické komplexy v přímořských zemích zničily pobřežní ekosystémy. A když už to musí být: na co někdo potřebuje z jedné strany hotelu bazén, když z druhé má moře? Dravou touhu po zážitcích vidím dnes dokonce jako větší problém, než nákupy stále nových předmětů.

Jsmo jako křesťané zodpovědní za boží stvoření?

Formulaci, že „křesťan je zodpovědný za životní prostředí“ mám z hloubi duše nerada. Zdá se mi, že složitou věc nahrazuje

nedomyšlené klišé. Podobně jako metafora „správce stvoření“. Co se tu vlastně míní tím velkým slovem „zodpovědnost“? Má to slovo vyjádřit, že se křesťané cítí odpovědní, jako správcové božího díla, za to, co se v minulosti po dnešek s přírodou stalo, co zbylo ze stvoření? (Mimochodem, křesťané z toho bývají obviňováni.) To bych se tedy, jako křesťanka, před hněvem Stvořitele třásla strachem.

Pokud se ale zodpovědností myslí aktuální úkol křesťanů do budoucna, nedává to smysl. Jen to vezmeme věčně: co tu křesťan zmůže? Může se tak právě modlit (říkám to bez jakékoliv ironie a vlastně v přesvědčení o jediné spolehlivé účinnosti). Abych řekla příklad, reálně může existovat něco jako zodpovědnost rodičů vůči rodině. Zajišťují prosperitu rodiny, mohou děti účinně chránit. Takovou zodpovědnost ale dnes, uprostřed akcelerující ekologické krize, křesťané vzhledem k přírodě mít nemohou. K tak obrovskému úkolu nejsou vybaveni především mocensky. Kdyby se řeklo: „za budoucí vývoj jsou zodpovědní politici ve vrcholných funkcích – prezidentí, premiéři a především šéfové velkých průmyslových korporací“ – ano, tam by to bylo na místě.

Čili nabádání z kazatelen k zodpovědnosti za boží stvoření vidím jako něco, co není podloženo opravdovým přemýšlením a co mne u přemýšlivých evangeliků překvapuje. Jistě, i já o tom teď mluvím ve velkém zjednodušení. „Zodpovědnost“ a „správcovství“ jsou tak složité fenomény, že by to byla témata na teologickou konferenci na vysoké odborné úrovni. Chtělo by to ovšem úvodní referát profesora Hellera!

Jak bychom se tedy měli chovat?

Jak říká Erazim Kohák: Řídit se heslem „v tom nejedu“, a při nákupech „potřebuji to opravdu?“. Snažit se na základě vědomostí rozumět a pak se negativně vymezit vůči věcem, které přírodě škodí. A udělat to způsobem pro okolí snesitelným, způsobem sociálně citlivým. Militantní ekology nemá nikdo rád. Ale bratrsky a sestersky snesitelně mohou dát svůj postoj najevo. Ať je to vysoká míra spotřeby, sjezdové lyžování, cesty letadlem, nebo bazény plné pitné vody. Prostě v některých věcech, o kterých jsem přesvědčena, že přírodě škodí, nejedu.

Co říci závěrem?

Křesťané se někdy dívají na ochránce přírody trochu skrz prsty jako na neopohany. To je podle mě docela vedle. Jak jsem už řekla, vidím naopak podobnost obou těchto skupin. Věci, které je spojují, jsou dvě. Jednak - ti i oni se vztahují k něčemu vyššímu, co člověka přesahuje. Vidím to na studentech z křesťanského prostředí, jak dobře environmentální problematiku chápou a zpracovávají. K tomu - křesťané jsou vybaveni ještě jednou vlastností, která je vlastně základem ochrany přírody: je to altruismus, smysl pro slabého. Dnes je v pozici slabého, jemuž je třeba pomoci, příroda.

Ptala se Daniela Ženatá, ČB 8/2012

I NA OTRAVY METANOLEM BYCHOM SI ZVYKLI

S odborníkem na léčení alkoholismu Petrem Popovem o tom, že závislých na alkoholu jsou u nás statisíce, a nikoho to příliš netrápí.

Všeobecná dostupnost alkoholu má neblahé účinky, šíření alkoholismu by také výrazně snížilo omezení reklamy na alkohol, která je často cílená na nejrizikovější skupinu – mládež, říká primář od Apolináře Petr Popov.

LN Myslíte, že více než 20 mrtvých a desítky metanolem poškozených mohou změnit vztah naší společnosti k alkoholu?

Já v to tajně doufám. Léta se snažím, aby problém začal být vnímán jinak než jako záležitost, která se většiny lidí v tomhle státě netýká. Zatím se to moc nedaří. Nepoučít se z toho by bylo tragické. Dopustit, aby se taková situace zopakovala, by byla ještě větší tragédie, a nezměnit situaci, která k tomu vedla, by byla velká škoda.

LN Co říkají statistiky o počtu závislých na alkoholu?

My vlastně nevíme, jak problém vypadá. Musel byste jít hodně daleko do historie, abyste dostal nějakou statistiku s výpovědní hodnotou. Dneska v zásadě používáme hrubé odhady. Každý rok vychází vynikající zpráva o stavu drog v České republice. Těch nelegálních. O situaci ve věcech alkoholu žádnou výroční zprávu nemáme. Drogová zpráva uvádí, že je 39 200 problémových uživatelů drog. Odhady pro alkohol jsou minimálně desetinasobně větší. Když nemáme slušnější čísla, tak se blbě plánuje, blbě se dělá nějaká koncepce, a taky každý může říkat, že alkohol není žádný problém.

LN Ale podle víceméně kvalifikovaných odhadů má alkoholismus rozměry pandemie?

No jasně. Někjaká čísla přeci jen jsou. Kvůli intoxikaci alkoholem bylo loni hospitalizováno 714 pacientů a 338 z nich zemřelo na předávkování, mezi nimi byly tři oběti metylalkoholu, to je jedno procento. V roce 2005 to bylo víc než 400 mrtvých. Vyhlásila tehdy vláda nějaký mimořádný stav a svolávala nějakou komisi kvůli tomu, že každý den umře víc než jeden člověk? Co si o tom myslíte? Že jsme si na to zvykli. Když se budou lidi dost dlouho otravovat metylem, ne tři za rok, ale třeba dvacet, a jsou země, kde se tolik lidí metylem otráví, tak si na to taky zvykneme. Stejně jako nám nevadí, že ten takzvaně bezpečný alkohol má na svědomí víc než 300 mrtvých ročně.

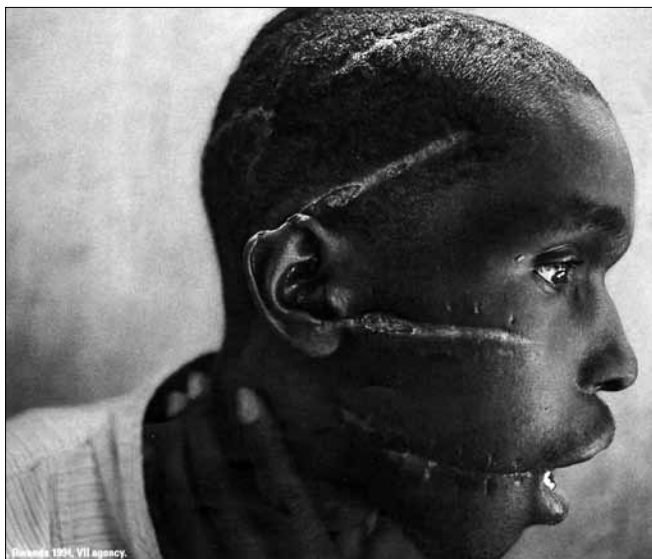
LN Nyní bojujeme s ještě nebezpečnějším alkoholem.

Prohibici nehájím, prohibice není řešení. Buďte to ještě zajímavé, protože rozjet takovou akci a nemít rozmyšleno, co bude dál, je velmi riskantní. Jako lékaři jsme upozorňovali na to, že je tu nikoli malá skupina závislých

lidí, pro které je to, že jsou od alkoholu odříznuti, problém. Během krátké doby jim dojdou zásoby a začnou kolabovat. Včera jsme na detox přijímali pána, který by k nám nechtěl, ale vzhledem k tomu, že vypije dva litry tvrdého denně, tak už to pivem neutáhne. Takových lidí jsou stovky až tisíce. Nebudu to zbytečně přehánět, závislých máme několik set tisíc a část z nich jsou velmi riziková. Budou mít těžké odvykací stavy, které velmi rychle ohrožují člověka na životě. Když se rozjede delirium tremens, je úmrtnost čtyři až deset procent i v případech, kdy se tomu člověku maximálně věnujete. Dokážeme medikamentózně léčit pacienty v predelirantním stavu. V okamžiku, kdy se to zhorší, musí pacient na metabolickou jednotku, jinak hrozí smrt. Pro většinu lidí je to okrajový problém, ale je to dramatická situace.

LN Kdyby se ztížil přístup k alkoholu tím, že by ho prodávali jen licencovaní prodejci, pomohlo by to?

Situace, kdy je dnes alkohol dostupný kdykoli a kdekoliv, není dobrá. Určité omezení



James Nachtwey: Chlapec kmene Hutu 1994

by být mělo. Evropské školní studie ESPAD dokazují, že naše děti začínají brzo pít a pijí hodně. Nejméně třikrát měsíčně. 21 procent šestnáctiletých zkonzumovalo při jedné příležitosti pět a více sklenic alkoholu. To není normální. Můžeme diskutovat o zvýšení věkové hranice legálního konzumování. Fundované studie dokazují, že to má smysl, protože dožívání některých mozkových struktur v 18 ještě není hotové.

LN U nás se ale nedodrhuje ani současná hranice 18 let.

Jsou třeba země, kde za nedospělého odpovídá rodič, alkohol je povolen od šestnácti, ale je to plně na odpovědnosti rodičů. To jsou ale jasně definované podmínky, které se striktně dodržují.

LN Pomohlo by mladým omezit možnosti propagace podobně jako v případě reklamy na tabák?

Rozhodně. Reklamy na tabák a alkohol jsou nejlepší, jsou tam peníze a profík to udělá

špičkově. Strašlivý je, když jsou to věci jednoznačně cílené na dospívající.

LN Ale mělo by omezení vliv právě na tuhle věkovou skupinu?

Myslím si, že ano. Jestli někdo vypráví, že reklamy nejsou cílené na mladé lidi, tak se s tím dá úspěšně polemizovat. Když už to dělá, tak to dělá zásadně proto, aby přitáhl nové zákazníky. Tihle lidé vědí, do čeho dávají peníze, a kdyby to nefungovalo, tak to nedělají.

LN Může mít pozitivní efekt současně plošné snížení přístupnosti alkoholu?

Je to v zásadě medicínský problém, a ten se má řešit medicínskými prostředky. Samozřejmě vnímám i složku kriminální, tu ale ať řeší policie. Když mě jako lékaře zajímá, kde vznikla nějaká epidemie, tak dělám epidemiologické šetření. To nevyřeší policie, ta to naopak může překazit. Lidé, ochotní si popovídat s někým od hygieny nebo s lékařem, si nebudou povídat s policajtem. Naopak udělají všechno pro to, aby se nikdo nic nedověděl. I kdyby v tom vůbec nejeli, tak už jen to riziko, že je někdo nařkná a že jim

hrozí – jak se všude hlásí – osm až deset let, nikoho ke spolupráci nemotivuje. Jak policie svými metodami vypátrá, jestli někdo neuložil někde x lahví a jenom se bojí je zlikvidovat? A jak vyloučí riziko, že se k nim dostane někdo další, kdo neví, o co jde?

LN Jaký by byl účinek, kdyby se snížila spotřební daň za účelem zpřístupnění „hodného“ alkoholu?

Měli bychom diferencovat. Destiláty jsou objektivně rizikovější, takže je z hlediska společnosti rozumné ztížit podmínky pro jejich požívání. Za prvé je třeba hlídat, aby někdo nedistriboval něco, co vzniklo podivným způsobem, to znamená nejprve omezit trh na bezpečné výrobce. Druhý krok je znevýhodnit rizikovější nápoje. Třetí krok je dosáhnout nižší celkové spotřeby.

LN Byla by společnost vstřícná k sebeomezování?

Je to velmi pomalý proces a tohle je ideální příležitost něco změnit. Když problém redukuje jen na dopadení padoucha, který to udělal, tak to je blbě. Důležité je lidem vysvětlit, že takový problém z něčeho vyvěrá. Má nějaký základ a riziko, že se něco takového stane, je pronikavě větší tam, kde je všeobecně vysoká tolerance k alkoholu, velká spotřeba a málo kontroly. A nestačí jen zlepšit kontrolu, je potřeba pracovat i na těch ostatních složkách. Na tohle třeba mohou lidi víc slyšet. Alkohol nemusí být špatný sám o sobě, nikdo vám ho nebere en bloc, nepřijdete o pivo ani o destiláty, jenom to bude nějak omezeno. Vnímavost lidí vůči tomuhle problému je větší, bylo by fajn toho využít.

LN Měli by se angažovat politici?

Ano, ale nesmí říkat, že jde hlavně o to rych-

le vrátit do hry bezpečný alkohol. Slyšel jsem Marka Šnajdra v rádiu a říkal jsem si, co to ten člověk mluví, v jakém že je výboru?

LN Kdo by měl současný pohled na alkohol měnit. Politici, nebo odborníci?

Měli by to říkat úplně všichni. My to děláme, politici to ale absolutně nepodporují. To je přeci politikum jako prase. Kdo se tím zabývá? Teďka všichni, protože se jim to hodí do krámu. Ale dlouhodobě? Kdo se tady zabývá tím, že máme extrémně vysokou spotřebu alkoholu, že naše děti a mládež patří k evropské a světové špičce v konzumaci alkoholu?

LN A není to jen generační výkyv?

Dobře, ale co budeme dělat? Budeme čekat, jestli si s tím další generace sama poradí nebo budeme pozorovat stále zhoršování? A k tomu opravdu dochází. Studie ukazují vývoj a to loňský pokles v konzumaci konopných látek. To je jediné pozitivum. Pořád jsme ale v konzumaci špička, jen jsme to snížili oproti předchozímu roku. Protože ti ostatní to snižovali ještě víc, špička jsme pořád. Zlepšení zní dobře, ale jen pro člověka, který nemá kontext.

LN Je to tím, že generace opojená pocitem svobody to přenáší na děti? Nebo nefungují represivní složky?

Tomu rozumím, ale mluvím o něčem jiném. Nedokážu si představit, že bych jako odrostlejší chlapec šel po ulici s fľaškou v ruce. Kdyby v dobách mého dětství dospělý potkal dítě, které kouří, nezajímalo by se o to, či to dítě je, ale staral by se o to, že to dítě dělá něco, co není dobře. To si dneska nikdo nedovolí, ani učitel, protože by měl velké problémy s rodiči. Dneska učitelé nevědí, co mají dělat, když je dítě pod vlivem: mají volat doktora, policajty, záchranku? Ani dětská lékařka nevědí, co mají dělat a jak reagovat. Mají obavy z rodičů. Když řeknu, že to děcko není v pořádku, tak mi rodič vynadá, co že si dovoluju se domnívat. Příčinou nedodržování předpisů je tolerance k jejich porušování.

LN A kdy se to podle vás rozjelo, to uvolňování norem?

Bohužel se mi to špatně říká, nejsem fanda předlistopadového uspořádání, ale zvolna se to začalo rozjíždět po Listopadu. Ona se rozjíždí spousta věcí. Člověk, který dnes chce se závislostí něco dělat ve fázi, kdy to je velmi dobře řešitelné, nemá kde. Ambulantní léčba je nedostupná. Jediná možnost je jít na tři měsíce na lůžkové oddělení psychiatrické léčebny, anebo na specializované pracoviště jako jsme my, ale těch je velmi málo. Kdysi jsme měli systém, kdy byla v každém okrese minimálně jedna ambulance specializovaná na problematiku alkoholismu a jiných toxikomanií. Takovou už dneska nenajdete, až na výjimky. Počátkem 90. let se systém rozbil. Ambulantní psychiatrii fungují, ale téhle klientele se příliš nevěnují. Za problémového



Foto: Denis Rouvre

pacienta víc zapláceno nedostanou a může jim to odrazovat jiné pacienty.

LN Takže alkoholiky necháváme na pospas?

Tím necháváme na pospas sebe. Alkoholismus, na začátku léčitelný efektivně a nepříliš nákladně, necháme dojít do stádia, kdy se dá léčit jen velmi obtížně. Průvodní zdravotnické jevy nás stojí peníze. Když někdo zjistí, že má cirhózu, tak mu neřeknou, to jste si prochlastal játra, jděte někam pryč, nikoli, léčí ho. A alkoholismus napadá všechny tělní systémy.

LN A co zdravotní pojišťovny, ty s tím nic nedělají?

Pojišťovnu to nezajímá. Alkoholici nejsou silová skupina, nepůjdou demonstrovat před ministerstvo. Za to, že je alkoholik, se každý stydí. Když nenajdete zubaře, tak můžete jít na pojišťovnu, a ta vám ho musí zajistit. Ale nepůjdete na pojišťovnu já jsem alkoholik, chci se léčit, tak mi najdete doktora.

LN Nedává to smysl ani z čistě účetního pohledu.

To je naprosto nepochopitelné a štve mě to. Pojišťovna není privátní podnik, tam dáváme peníze všichni, a ona se nechová ekonomicky. Donutit ji k tomu mají politici, ale ti to nedělají. Alkoholik může být například adeptem na transplantaci jater. Jsou pro to nějaké podmínky, pokud nějakou dobu abstinuje, dostane nová játra. Ale pak už se o to nikdo nestará, takže se může stát, že začne znova pít. Pokud abstinuje, pak je to pochopitelně dobrý příjemce, když se znovu dostane do problémů, je léčba na nic a je velmi drahá. Jediný, na čem pojišťovna šetří, je z mého pohledu naprosta nespravedlnost, kterou by se měl někdo zabývat: pacient závislý na alkoholu nemá nárok na žádný lék, na který by pojišťovna alespoň přispěla. To je myslím protizákonné, jako pacient mám právo

na jeden hrazený preparát. U závislosti to neexistuje.

LN Nepomohla by trochu osvěta? Spousta lidí alkoholem rozhání nějaké úzkosti.

Nejstřízlivější odhady říkají, že minimálně třetina závislých na alkoholu má duševní poruchu. Když má úzkostnou ataku a napije se, tak se to zlepšuje. Potom se to zase zhorší a nakonec se propije do závislosti. Zacházet se s ním bude ne jako s depresivním, ale jako s alkoholikem, takže mu nikdo nedá ani ty antidepressiva. Aby dokázal abstinovat, tak depresi potřebuje léčit, když se neléčí, pak zrecidivuje velmi rychle. Tady je potřeba léčit obojí, ale pokud ho někdo vnímá jako alkoholika, tak se jim nebude zabývat. A jsme zase u toho, že takový pacient si těžko půjde někam stěžovat. Tyto duševní poruchy jsou celosvětově nejnákladnější a rizikové, že se depresivní člověk stane alkoholikem, je pronikavě větší, než u člověka, který depresi nemá.

A obráceně, ti alkoholici, kteří depresi neměli, se k ní mohou propít, a pak je ji třeba také léčit jako depresi. Ale pacient je ve škatulce alkoholik...

LN Přístup systému k této problematice je tedy nesmyslný a neekonomický?

Ano. V jednu chvíli vás to hodí do nějaké škatulky. Buď máte štěstí a najdete místo, kde vás budou léčit, anebo bydlíte na blbém místě.

Petr Popov (52), přední odborník v oblasti psychiatrie a adiktologie. Primář Oddělení pro léčbu závislostí Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, předseda Společnosti pro návykové nemoci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně.

LN 22.9.2012

„Teto, má Mařenka mobil?“, ptala se mě sedmiletá kamarádka naší dcery. „Už má Váš Tonda mobil?“, ptají se mě rodiče vrstevníků mého devítiletého syna. „Proč nemáš mobil?“, ptají se mých dvou školou povinných dětí jejich spolužáci.

„Protože maminka nám věří a ví, že se na domluvu s námi může spolehnout“, odpovídá hrdě Tonik.

Proč dáváme malým dětem mobily a tváříme se, že bez nich nemohou být?

Proč nedržíme slovo?

Proč neustále měníme dětem harmonogram a tím jim bereme jistotu rodičovské autority? Proč je nutíme tak brzo naskočít do našeho světa permanentně se měnících dohod?

Proč jim ukazujeme, že ústní dohoda se dá zrušit posláním smsky?

Stojíme o taková pravidla?

Stojí naše děti o taková pravidla?

Marie Horáková

AKTUALITY



Česká křesťanská akademie v Letohradě zve do evangelického kostela na přednášky:

- **Klub anonymních alkoholiků „Alkoholik a jeho rodina“** – 20.10. v 19 h.

- **Prof. RNDr. Hana Librová, CSc.: „Má ještě smysl v 21. století žít ekologicky?“** 3.11. v 19 h.

- **Jan Rybář, SJ: „Očekáváme něco od Adventu?“** 1.12. v 19 h.

Výstava Pavly Lazarkové Ars Liturgica (liturgická roucha): v orlickém kostele. Vernisáž 21. 10. v 15 hodin.

Oblastní charita Ústí vás zve na výstavu **„Babičko, dědo, co všechno umíte?“** Tvořivé ruce našich seniorů Vernisáž 10.10. v 10 h. v evangel. kostele Výstava potrvá 10.-12.10. od 9 do 17 hod. Akce se koná pod záštitou radního Pardubického kraje, Ing. Pavla Šotoly.

Výstava obecně prospěšné společnosti CEDR Pardubice do 20.10. v knihovně

Výstava: Jára Cimrman - světoběžník a vynálezce do 31.10. - zámek

Výstava obrazů: Jiřina „Toril“ Dlabková 4.10.-30.11. - Galerie IVKO, Komenského ul.

Divadelní spolek Kolár: Pygmalion 5.10. v 19.30 hod. - Dům kultury

Autorské čtení: Babka Ťapka na kraji světa aneb Nový Zéland očima české babičky 9.10. v 17 h. - Městská knihovna

Výstava: Jaroslav Kerschbaum - Výtvarné práce 12.10. v 17 h. - Městské muzeum Výstava potrvá do 3.11.

Posvícenské honění kohouta 14.10. ve 13.45 h. - Kunčice

Letohradské trhy 18.10. Zámecká terasa

Přednáška Martina Dolečka: „Sám“ na plavbě kolem světa - Svérázná mořeplavba III 20.10. v 18 h. - Dům kultury

Den vzniku samostatného československého státu - 28.10. v 18 h. - letohradský hřbitov

Divadlo pro školy „Válka s mloky“ 30.10. v 10 h. - Dům kultury

Divadlo Pavla Trávnička: Jaromír Břehový – Sborovna 1.11. v 19.30 h. - Dům kultury

Život Boží křtem přijali



9.9. Anežka Formánková
Jiřina Gallyová
Kristýna Chomová

Lásku, úctu a věrnost si slíbili



8.9. Zdeněk Coufal
a Jitka Fišerová
22.9. Lukáš Skalický a Barbora Švecová
Jiří Šťovíček a Daniela Dorčincová
29.9. Jan Odvalil a Markéta Víšová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili



7.9. Františka Faltuse 61 let
11.9. Stanislava Majvalda 80 let

ZÁPIS Z FARNÍ RADY 5.9.2012

Vyučování náboženství - na školách je přihlášeno 140 dětí z 1.-9. tříd. Náboženství mládeže bude opět na faře každý pátek. V úterý na faře, později v Centru pod střechou, setkání mládeže s Václavem Nerudou. **Svatováclavskou slavnost připravujeme.**

Děkujeme skautům a ostatním, kteří nabídli pomoc.

Přednášky ČKA budou podle plánu, podrobnosti na plakátech a při ohláškách.

Orlický kostel – popraskaná krytina byla vyměněna, poškozená římsa bude opravena příští rok, až vyschne promočené zdivo. Škoda je způsobena nekvalitní krytinou.

Kunčický kostel - hledáme zájemce, který by byl jakýmsi správcem budovy. Kostelnice paní Brandejsová a Švecová se nemohou starat o stav budovy.

Mezinárodní hudební festival - pan František Vaníček ml. už připravil příští ročník: „Tradiční festival s novou tvář“.

Kopečková pouť - příští rok bude 300. výročí poutí. K oslavám pozveme pan biskupa.

Farní rada příště - 17.10. v 19 h. na faře.
zapsala: Jana Skalická

ZPRÁVY Z CHARITY

Podzemní sbírka šatstva bude v průjezdu fary na Václavském náměstí v Letohradě ve dnech:

pátek 5. října 14 – 17 h.
sobota 6. října 9 – 11 h.

Sbírky šatstva pro Pobytové středisko v Kostelci n.O. budou ve středisku Oblastní charity v Letohradě každou středu do 28.11. od 14-16 h. Může přinést:

- zachovalé šatstvo a obuv pro děti
- a mládež
- kojenecké oblečení
- látkové pleny
- nepoškozené nádoby
- látky a zbytky látek do šicí dílny



- povlečení a prostěradla
- pletací jehlice a vlnu
- hry pro děti, knížky pro předškoláky

ŘÍJEN VE STREETU

V říjnu budeme stále ladit klub, uvítáme všechny Vaše nápady.

V případě příznivého větrného počasí půjdeme na kopec nad koupaliště a provětráme naše draky.

Chcete si udělat radost nebo vyrobit originální dárek? Přineste si nějaké fotky a technikou scrabooking (střihání, lepení) si můžete vyzkoušet vytvořit rámeček, album nebo kalendář.

Otevírací doba NZDM

PO 13-19

ÚT 13-19

ST zavřeno - pouze individuální konzultace

ČT 13-19

PÁ 14-18

Program je vyhrazen pouze pro děti a mládež z NZDM Letohrad.

RODINNÉ CENTRUM MOZAIKA

Zveme všechny maminky, tatínky a děti do **NOVÉ ZREKONSTRUOVANÉHO** rodinného centra v Letohradě. Otevíráme 1.října 2012.

pondělí – RODINNÉ INSPIRACE

9-11 h. - inspirace pro rodiče/prarodiče, jak trávit volný čas se svými dětmi/vnoučaty činnostmi posilujícími rodinné vztahy – vede paní Pavla Zamazalová a Helena Poláčková.
úterý - **MOZAIKOVÉ DOPOLEDNE** /i pro dospělé

8–12 h. - pouze pro účastníky kurzu pro rodiny ke sdílení výchovných zkušeností, starostí, problémů a radostí s ostatními rodinami.

středa – MOZAIKOVÉ DOPOLEDNE

10-11 h. - nastávajícím maminkám a maminkám po porodu paní Hana Štěpánková nabízí cvičení, které jim pomáhá připravit se na porod nebo zpevňuje svaly po porodu.

čtvrtek:

4.10. 10-11:30 - TVOŘIVÁ DÍLNA

Výroba barevných závěsných ptáčků do dětského pokoje, cena 15 Kč za ks. Dětem je k dispozici herna.

11.10. od 10 h. - JAK NA TO

Výroba barevných jednohubek na dětskou párty a dračí sendvič ke svačině. Nahlaste se předem. Cena surovin + 20 Kč. Dětem je k dispozici herna nebo mohou vařit s maminkami.

18.10. od 10 h. - JAK NA TO

Vaříme špagety se sójovou směsí sypané sýrem. Nahlaste se předem. Cena surovin + 20 Kč. Dětem je k dispozici herna nebo mohou vařit s maminkami.

25.10. od 10 h. - DOPOLEDNÍ POHÁDKOVÉ PROMÍTÁNÍ

Přijďte se svými dětmi shlédnout pohádku a pohrát si v herně. Vstupné 20 Kč.
pátek 10-12 h. - **CVIČENÍ NA MÍČÍCH**

CENTRUM POD STŘECHOU

10.10. od 15:30 h. - **JAK SE NEDOSTAT DO DLUHOVÉ PASTI** v rámci pevného programu Poradna pro...

Máte problémy s rodinným rozpočtem? Jak se naučit šetřit a jak se nedostat do dluhové pasti? Na co je vhodné se zadlužit? Na co si dát pozor, když si beru úvěr? Poradí Vám Eva Ježková, pracovnice Oblastní charity Ústí n. OrL. a certifikovaná lektorka Abecedy rodinných financí.

Hlídaní dětí zajištěno, děti je nutné předem nahlásit. Cena 30 Kč.

12. a 13.10. - **PODZIMNÍ BURZA DĚTSKÉHO OBLEČENÍ A POTŘEB**

Burza bude v ZŠ Komenského Letohrad v chodbě k jídelně.

Přijímáme dětské podzimní a zimní oblečení velikosti cca do 140 cm, dětskou podzimní a zimní obuv, dětské knížky, kola, brusle, autosedáčky, kočárky (po tel. domluvě z důvodů kapacitních) a jiné dětské zboží.

Příjem věcí v pátek 12.10. 14-17 h.

Prodej věcí v sobotu 13.10.:

- pouze pro členky RC 8-9h. - prodej veřejnosti 9-12 h.

- výdej peněz a neprodaných věcí 16-17 h.

Za každý Vámi přinesený kus oblečení požadujeme 2 Kč, za kočárky, kola a větší zboží 20 Kč.

Důležité! Pokud chcete přinést více jak 20 ks oblečení, prosíme o připravení seznamu prodávaných věcí a o označení oblečení štítkem se zkratkou Vašeho jména, číslem (kolikátý kus) a cenou. **PROSÍME O PŘÍSPĚNÍ ŠTÍTKŮ.** Vzor formuláře i formulář k vyplnění najdete na webu: uo.charita.cz nebo v Centru pod střechou.

17.října - **DRAKIÁDA**

Srdečně Vás zveme na 2. ročník drakiády. Vezměte s sebou draka a přijďte s námi strávit příjemné podzimní odpoledne. Přípraveny jsou odměny pro draky letce, krásavce i vzombouchy! Po akci Vás v Centru čeká teplý nápoj, malé občerstvení a vyhlášení výsledků. Sraz v 15 h. v Centru pod střechou. Cena 30 Kč.

Pouštět draky jen za příznivého počasí.

7. listopadu připravujeme **LAMPIONOVÝ PRŮVOD**

Kontakty: 731 402 336, email: podstreichou@seznam.cz, www.uo.charita.cz, facebook: [rodinnecentrummozaika](https://www.facebook.com/rodinnecentrummozaika)

SKONČIL II. DEN CHARITY

V sobotu 8.září pořádala Oblastní charita na zahradě Římskokatolické farnosti v Ústí n. OrL. Den charity. Celostátní propagační akce Charity, která má veřejnosti přiblížit její činnost, se konala u příležitosti svátku sv. Vincence z Pauly (1581-1660), patrona Charit, a letos byla spojena i s oslavami 20leté existence Oblastní charity Ústí nad Orlicí. Po úvodním přivítání návštěvníků ředitelkou Ing. Marií Malou a úvodní zdravici

*oficiálních hostů připomněla moderátorka historii Oblastní charity a rozsah nabízených služeb. Akci, které se zúčastnilo kolem 300 návštěvníků, zakončil koncert skupiny **Traband**.*

Druhý ročník Dne charity začal bohoslužbou v ústeckém kostele, kterou celebrouval prezident Diecézní charity HK, Mons. Josef Suchár.

V úvodu dalšího programu na farní zahradě přítomní hosté Petr Hájek, starosta města Ústí n. OrL., Petr Fiala, starosta města Letohradu a Ing. Petr Šilar, senátor za Pardubický kraj poděkovali Oblastní charitě za její činnost a přislíbili v rámci možností i svoji podporu. Letohradský kněz, Václav Vacek, který stál u začátků Charity v Letohradě, připomněl, že sociální a zdravotní zabezpečení u nás je ovocem křesťanské kultury, a že ohled na slabší patří k našemu bohatství: „Zachránil-li jednoho člověka, jako bys zachránil celý svět.“

Připomněli jsme si dvacetiletý vývoj Oblastní charity:

1992 – Biskupstvím královéhradeckým byla zřízena Diecézní charita HK a řada farních charit. Okolní Farní charity: Ústí n.O., Česká Třebová, Choceň, Lanškroun, Letohrad, Sloupnice a Jablonné n.O., se v r. 2003 transformovaly do Oblastní charity Ústí n.O. se sídlem v Letohradě. Ředitelem této organizace byl až do loňského roku Bc. Štefan Čanda. Charita jako organizace začínala úplně od nuly – organizačně, finančně i personálně, v systému, který teprve vznikal.

1991 – začátky charitní ošetrovatelské služby. První střediska vznikla v Letohradě a Ústí n.O. Myšlenku domácí péče, v té době převratnou, pomohla na ministerstvu prosadit MUDr. Marie Svatošová, zakladatelka hospicového hnutí, a v našem okrese MUDr. Petr Gorun.

1991-1997 – organizace ozdravných pobytů pro běloruské děti, postižené černobylskou havárií. Pohostinnost nabídlo mnoho rodin po celém okrese v těsné spolupráci s farnostmi, v UO např. 1 pobyt, v Letohradě 6 pobytů. Na dvouměsíční pobyt domácnosti přijaly celkem na 300 lidí. Navázané vztahy mnohde trvají dodnes.

1992 – pomoc běžencům z bývalé Jugoslávie. Farní charita UO poskytla pomoc cca 40 lidem, kteří sem přijeli z této válkou zmlitané země, formou ošacení, finanční pomoci, psychologické podpory, pořádáním besídek atd.

1993 – otevřena prodejna levných oděvů v Letohradě a v r. 1995 v Ústí n.O. Šatstvo, dovážené z Německa, třídily a cenily dobrovolnice. V r. 2009 byl sortiment prodejny v Letohradě nahrazen papírenským zbožím. Výtěžek z prodeje vždy byl použit na provoz charitních služeb.

1997 – uskutečněn první charitní ples v Letohradě. Tradici této benefiční akce se podařilo udržet dodnes, takže letos proběhl už po šestnácté. Organizaci plesu zajišťuje cca 40

dobrovolníků a výtěžek putuje vždy na charitní účely.

- pomoc lidem zasaženým povodněmi se orientovala zejména do 5 oblastí: zapůjčování vysoušečů domácností, vybavování domácností prostřednictvím charitního skladu nábytku v UO, organizace materiálových a finančních sbírek, přímá finanční pomoc, provádění sanačních omítek. Pomoc Charity se zaměřovala zejména na starší a nemocné lidi, sociálně slabé a rodiny s dětmi. v r. 1997 a při další povodni v r. 2002 také vyslala do postižených oblastí cca 20 dobrovolníků.

1999 – otevření Domu pokojného stáří sv. Kryštofa v UO-Kerharticích. Tento dům se zrekonstruoval hned po povodních za finančního přispění České katolické charity z konta Povodeň, NROS a daru z německé charity. Podporu projektu poskytlo také Město Ústí n.O. a Ing. Řeháček. V 17 bytech zde bylo nabídnuto bydlení lidem, kteří povodni přišli o domov. V DPS byla zprovozněna i služba denního stacionáře.

2000 – zapojení do projektu Adopce na dálku společně s letohradskou farností.

2001 – zahájen provoz sociálního šatníku v Pobytovém středisku žadatelů o azyl Kostelec n.O. Klienti si zde mohou jednou za dva týdny za symbolický poplatek zakoupit oděvy, které se získávají ze sbírek v Letohradě. Šatstvo pomáhají třídit dobrovolnice.

- první Tříkrálová sbírka. Před 12 lety chodilo v našem regionu 194 skupinek a vybralo se 730 tisíc Kč, dnes je to víc než dvakrát tolik. Tříkrálová sbírka v orlickoústeckém regionu patří k nejrozsáhlejším v celé Diecézi, účastní se jí kolem 1500 koledníků a cca 50 asistentů, kteří sbírku organizují v místě svého bydliště. Bez podpory všech těchto lidí, bez podpory farností a obecních úřadů by nebylo možné sbírku v takovém rozsahu organizovat. Tříkrálová sbírka je důležitým zdrojem příjmů, ze kterého se Oblastní charitě daří podporovat služby občanské poradny nebo osobní asistence, mohla zakoupit nové pomůcky do půjčovny kompenzačních pomůcek, zprovoznit službu „Šance pro rodinu“ nebo přímou finanční pomocí podpořit řadu lidí v nouzi.

2002 – otevřena půjčovna kompenzačních pomůcek v Letohradě a v Ústí n.O.

2003 – vznik Občanské poradny v Ústí n. O. (v současné době jsou další kontaktní místa v Lanškrouně, Letohradě, Králíkách a Vysokém Mýtě).

- zprovoznění služby osobní asistence

- Rodinné centrum Mozaika Letohrad, Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež Letohrad, Rodinné centrum Kopretina Sloupnice.

2011 – zprovozněna služba „Šance pro rodinu – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi“.

Závěrem zástupci Oblast. charity poděkovali:

- všem, kdo pomáhali a pomáhají s Tříkrálovou sbírkou, koledníkům, kněžím a farnostem, kteří sbírku podporují, všem spolkům, zejména skautům, kteří se sbírkou pomáhají,

- všem dobrovolníkům, kteří kdy Charitě pomáhali - všem dárcům a zástupcům měst a obcí,

- všem zaměstnancům, bývalým i současným, a jejich rodinám.

Celé odpoledne bylo možné shlédnout také speciální pomůcky pro handicapované občany, které Oblastní charita nabízí k zapůjčení – elektrický skútr, tandemové kolo a motorovou tříkolku se sedátkem.

Pozvaní hosté, zpěvák Radek Žalud a hudební skupina Traband, vystoupili na poděkování všem, kdo Charitu jakýmkoliv způsobem podporují.

Fotografie naleznete ve fotogalerii na www.uo.charita.cz

ZEPTALI JSME SE pana faráře

Máme několik malých dětí, jdeme-li s nimi na bohoslužby, nejsme schopni se soustředit na bohoslužby jako bez nich? Co s tím?

Je to podobné jako přijít s malými dětmi na svatbu. Věnujete se dětem, někdy s nimi i odejdete, nakonec i dříve odejdete, ale dětem i nám ostatním umožníte jedinečný zážitek. Děti odmala vidí, že nevěsta je na svatbě princeznou a ženich princem nebo králem. Budou si mít na co hrát a tak se pomalu připravovat na svou budoucí roli. Nás přítomnost vašich dětí obohacuje, vaše děti přispívají ke kráse a kouzlu slavnosti, bez nich by svatbě něco chybělo. Děti nás inspirují, umí žasnout, jsou vděčné.

S dětmi na bohoslužbě je to podobné. Jako na svatbě i vy rodiče slavíte, jíte, pijete, zpíváte, veselíte se a těšíte se i z vašich dětí, tak i na bohoslužbě jsou vaše děti přínosem pro nás i pro Boha. I on rád děti pozoruje a těší se z nich. Je pravda, že se na bohoslužbu tolik nesoustředíte, jako kdybyste byli sami, ale pokud se na bohoslužbu připravíte, pročtete si biblické texty a pak se k nim vracíte (tak se má každý připravovat a pracovat s tím co nám Bůh nabízí), nemusíte o nic přijít. Jedli jste, pili, zpívali, byli objímáni Kristem. Setkání s Kristem není prehavou chvilkou. Děti jsou naší budoucností. A nedávno jsme slyšeli (v kostele): „Věnujete-li se nepatrnému, třeba dítěti, jakoby jste se věnovali Bohu“. Srv. Mk 9:37 (Boha nemůžeme přímo něčím obdarovat, ale on sám nám říká, co je pro něj důležité.)

Před léty si pan rabín Karol Sidon na jednu přednášku vzal svého tříletého syna. Kluk se uměl potichu zabavit, prolézal židli, ze sedícího táty si udělal rozhlednu, postupně lezl výš a výš a pak šroubovitě hlavou dolů slézal. Táta přednášel, občas kloučka mimoděk přidržel rukou. (Židé si svých dětí váží a věnují se jim. Posluchači přednášky se také nenechali děckem rušit, kloučka jsme s úsměvem vnímali, aniž by to snížilo naši pozornost rabínovým slovům.

Kdysi jsem přemýšlel nad důvodem rozhořčování některých hodných starých lidí vůči

BĚHALI JSME... PRO CHARITU

Ve čtvrtek 13.9. pořádala TJ Spartak OEZ Letohrad pod záštitou Města Letohradu a ve spolupráci s KCL a dalšími spolky třetí ročník benefiční akce Běháme pro... Tentokrát se běhalo pro Charitu.

Dobrovolné startovné 332 registrovaných závodníků a výnos z prodeje reklamních předmětů činily celkem 9.134 Kč. Tato finanční částka byla letos věnována Oblastní charitě na nákup tonometrů pro ošetřovatelky. A aby toho nebylo málo, dostaly zdravotní sestřičky ještě poukázku na let balonem od firmy Balóny Litomyšl, s.r.o.

Akce se účastnilo kolem 500 návštěvníků. Po závodě, který nemá vítěze ani poražené, následoval bohatý doprovodný program.

Děkujeme organizátorům akce i všem návštěvníkům, kteří tuto dobročinnou myšlenku podpořili.

za OCH: I.Marková

Šťěstí nespočívá ve svobodě, ale v přijetí úkolů.

André Gide

Poděkování

Svatováclavská slavnost se vydařila. Přišlo dost lidí. Máme co slavit. Měli jsme štěstí na řadu dávných osobností, které rozpoznali, že křesťanská kultura přináší víc dobrého než pohanství. Která jiná kultura se dokázala vymanit z chudoby, prosadila Všeobecná lidská práva, všeobecné školství, všeobecnou zdravotní a sociální péči, přinesla stejnou důstojnost mužů i ženě, starci i dítěti, postiženému i vězni, popeláři jako prezidentu?

Jsme za toto bohatství vděční, chceme je udržet a něco dobrého k tomu snad přidat. Víme, že my křesťané jsme mohli dát světu mnohem více než se nám podařilo. Nepovyšujeme se nad jiné, ale také nemáme pocit méněcennosti.

Děkujeme všem, kteří přispěli ke Svatováclavské slavnosti. Těm, kteří ji připravovali a pak uklízeli, sboru Familia cantorum, kapelám, zpěvákům, tanečnickům, žákům a učitelům ZUŠ, hercům, těm, co prodávali občerstvení a dárkové předměty, těm, kteří přispěli do tomboly a všem ostatním, kteří pomáhali. Především paní Janě Skalické, ta měla vše na starosti.

Děkujeme panu Josefu Sysrovi, který věnoval na opravu Kopečku 10.000 Kč.

Držte nám palce, možná se nám podaří ještě získat nějaké větší peníze na letošní etapu oprav.

/v

Běžte se podívat na Kopeček z Hradiska, uvidíte nový pohled. Oplechovaná je lucerna věže nad kaplí, část střechy kaple, střecha sakristie a sevrovýchodní věžička.



dětem v kostele. Myslí si, že jakékoliv vyrušení je pro ně hříchem „byl jsem roztržitý při bohoslužbě“.

Umím se soustředit, musím si dávat pozor, abych se při liturgii příliš nepropadl do jejího obsahu a nezastavil běh liturgie. Hrozí mi

nebezpečí tetřeva hlušce, který přestane vnímat okolí (k osobnímu ponoru dovnitř nám slouží soukromá modlitba). Většina dětských projevů nijak moje setkání s Bohem neruší. Nezažil jsem, že by někdo na svatbě vrčel na děti. I v kostele vaše děti rádi vidíme.

PRŠÍ? TANČEME!

Bylo půl deváté, pracovní dopoledne už v plném proudu, když dorazil postarší pán, osmdesátník, k odstranění stehů z prstu.

Řekl, že spěchá, že má už na devět něco dalšího domluveno.

Viděl jsem, jak je nervózní a řekl mu, aby si sedl; věděl jsem, že se na něho sotva kdo podívá dřív než za hodinu.

Díval se však pořád na hodinky, a já zrovna neměl pacienta, tak jsem se rozhodl se na jeho ránu podívat.

Zjistil jsem, že je dobře zhojena, tak jsem si promluvil s jedním lékařem a obstaral si vše potřebné k odstranění stehů a převázání rány.

Zatím co jsem byl takto zaměstnán, zeptal jsem se jej, spěchá-li snad tolik kvůli další návštěvě u jiného lékaře. Odvětil, že nikoliv, že potřebuje jít do sanatoria, aby posnídal se svou ženou. Tak jsem se zeptal na její zdraví. Řekl, že tam už nějakou dobu je a že má Alzheimeru. A jak jsme tak povídali, otázel jsem se, vyvedlo-li by ji z rovnováhy, kdyby přišel trochu později. Opáčil, že jeho žena už dlouho neví, kdo je a jeho že už pět let nepoznává. To mne překvapilo a ptám se: A vy tam přesto docházíte každé ráno, i když ona neví, kdo jste? Usmál se, poklepal mi na ruku a pravil: Ona mne nepozná, ale já pořád vím, kdo je ona!

Musel jsem zadržet slzy, když odcházel. Na ruce jsem měl husí kůži a pomyslel jsem si: Tak takovou lásku bych chtěl v životě mít.

Opravdová láska není tělesná ani romantická.

Skutečná láska spočívá v přijímání všeho, co je, bylo, bude a nebude.

Nejšťastnější lidé nemusí zrovna mít to nejlepší ze všeho, oni si udělají to nejlepší z toho, co mají.

V životě nejde o to, jak přežít bouři, nýbrž jak tančit v dešti.

Všichni stárneme; už zítra může dojít na vás. Užívejte si už nyní života naplno.

Má omezenou dobu platnosti.

autor neznámý

Se známými jsme v jedné vesnici pozorovali, jak jsou místní lidé suroví k vlastním rodákům. Všichni kupují ve zdejším megakvelbu a právě jim zavřeli zdejší pekárnu. Ta pekla chleba a rohlíky. Necpali do chleba posypovou sůl a jiné svinstvo; dělali jej ručně, s láskou a s fortem, tak byl výsledek o něco dražší. Jenže lidé myslí jako Klaus a další neoliberalové v médiích, takže slušnost zkrachovala. Už i valašská vesnice se v praxi chová jako vládní Pražáci. Tragický je fakt, že jejich předkové bojovali ve zdejších kraji o život, a tak mysleli na generace dopředu. Pořád měli v hlavě starost o les, pole, pastviny a své malé chaloupky. Jejich potomci v družstevních bytovkách už mají místo hlavy kapesní kalkulačku a myslí jen na to, jak ušetřit bůra tím, že zruinují souseda. Výsledek je o to tristnější, že jsem po dlouhé době sledoval i televizi. Kýble blbství vylévané na hlavy populace v hlavních zprávách Novy, Primy a veřejnoprávní TV udělaly z lidí přesně to, co všichni dnes a denně děláme. Svobodní občané se změnili na stádo vystrašených sobců, kterému lidovládcí právě rozebírají střechu nad hlavou. Začala plíživá privatizace veřejno-právních institucí typu VZP, zdravotnictví, důchodů a školství. Jinak už opravdu, ale opravdu není co rozkrást, soudruzi. Až zmizí střecha baráku, hlídání elektroměru v bytě bude mít stejný smysl jako současná občanská pasivita.

Václav Umlauf, SJ

VZTAHY

Vyznáte se v emocích?

Pocity očekávání provázející setkání s něčím novým či neobvyklým kombinují údiv jako „čistou“ emoci se zkušeností, díky níž správně, ale občas i nesprávně vyhodnotíme, co nás asi čeká a pokoušíme se na to připravit – v optimálním případě s nadějí, že to úspěšně zvládneme.

Některá očekávání jsou spojená s příjemným napětím a těšením se, jindy je očekávání spojené s negativními pocity, případně obavami, což do značné míry souvisí s naší předchozí zkušeností. „Máme tendenci očekávat to, co známe, na co jsme nějakým způsobem zvyklí“, říká psycholožka Katarína Lomská Filasová a dodává: „Pokud se nám dvakrát stalo, že v určitém supermarketu měli tvrdé pečivo, budeme očekávat, že příště bude tvrdé zase. A možná ho rovnou nekoupíme, i když třeba ten den je skvělé. A obráceně. Pokud si někde pochutnáme, máme tendenci si říct, že tam dobře vaří, a příště zase očekáváme mňamku. Jenže může mít službu jiný kuchař a jídlo vůbec nemusí být chutné.“

Navíc zkušenost nemusí být naše, ale někoho jiného, ostatně v nejrůznějších oblastech je doporučováno získat reference. „Když jsem si vybírala porodnici, četla jsem diskuze na netu, ptala se kamarádek. A kde se sejdou nejvíce pozitivních hodnocení, tam má člověk tendenci očekávat, že to bude dobré. Jenže se dostáváme do potíží s měřítkem. Některé ženy oceňují, když se jim lékař věnuje co nejvíce, jiné když ho vidí až na úplný závěr a nechá je s porodní asistentkou. Pro některé je podstatné, jak daný prostor vypadá, jiné dají hlavně na přístup personálu a jako parametr se vyskytl i hodnocení stravy. Takže pokud chci svá očekávání stavět na názorech jiných lidí, je třeba si ozřejmit, jaká kritéria používají, protože jejich preference mohou být nebetěčně odlišné od mých. A navíc je třeba stále počítat s tím, že skvělý tým lékařů v dobré náladě, na který narazila kamarádka, nemusí být každodenní standard,“ vysvětluje psycholožka.

Pozor na příliš konkrétní očekávání

Také se vám někdy stalo, že jste se „báli“ očekávat dobrý konec, aby se to nakonec nějak nezvrtilo? Anebo jste čekali něco báječného, a pak jste byli zklamaní? Princip podobných pocitů vysvětluje psycholožka Lomská Filasová takto: „Když očekáváme něco úžasného, vždy tomu ve své představě musíme dát nějakou konkrétní formu, jinak bychom si to nedokázali představit. Čím úžasnější to očekáváme, tím jsme tou představou svázanější. A pak na začátku proběhne něco trochu jinak, než na co jsme nastaveni, a už se nám zdá, že se něco nepovedlo. To nám většinou otráví náladu a pak už pokračujeme ve stejném duchu a ověřujeme si, že to není tak úžasné, jak jsme čekali (= je to jiné, než jsme očekávali, navíc pod vlivem naší už špatné nálady). Ale problém nebývá



Foto: Tomáš Kroček

v situaci jako takové, ale právě v tom našem očekávání. Když si budoucí situaci vykreslíme příliš podrobně, spoustu možností si jednoduše uzavřeme.

Pokud neočekáváme nic konkrétního, jsme připraveni reagovat na situace, které nám přijdou do cesty, a mnohdy se zařídíme tak, že si je užijeme.

Když očekáváme, že to nebude stát za nic, máme v podstatě také vykreslenou představu, ale v černých barvách, a pak zase stačí, že se bemenší věc se sejde lépe (neoblíbený bývalý partner onemocněl, a tedy na párty nedorazil, a my máme hned lepší náladu a vše je na jedinou příjemnější, než jsme čekali. Takže večírek nakonec hodnotíme jako vydařený). Příliš podrobně vykreslená očekávání nám mohou působit zbytečné problémy například v partnerských vztazích, „třeba očekávání, jak by měl partner „správně“ zareagovat na naši smsku, co by měl napsat, jak rychle by měl odepsat – podle toho jsme schopni vyhodnocovat, na jaké úrovni je náš vztah. Vezmeme šablonku svých očekávání, s ní jeho reakci srovnáme a hned máme jasno... Pochod, který v naší hlavě probíhá často rychleji, než si vůbec stačíme uvědomit, že se odehrál, nám zbytečně zkazí náladu, ani nevíme proč. To jsou nenápadné pastičky, před kterými rozhodně má smysl držet se na pozoru,“ varuje psycholožka.

Bojím se, co přijde

Podle odhadů až 20% populace trpí nadměrnou úzkostí, což se negativně promítá i do očekávání. „Těmto lidem úzkost doslova zatemňuje rozum, takže předvídají vývoj budoucnosti jako špatný, nepříznivý, až tragický. Myslí si, že tak na něj jsou lépe připraveni,“ konstatuje psychiatr Radkin Honzák. „Například v diagnostickém popisu generalizované úzkostné poruchy jsou uvedeny také nebláhé předtuchy, které však paradoxně nevedou k uklidnění, ale k přehnané reakci i na nepatrně nepříznivé okolnosti nebo na vyrušení,“ dodává.

Z pohledu psychiatra jsou ještě horší stavy, ovlivňující naše očekávání budoucnosti. Například anticipační úzkost. Radkin Honzák ji vysvětluje jako jakýsi strach ze strachu, který přijde, až... Zde si můžeme dosadit cokoli. Lidé trpící anticipační úzkostí si představují, co je může potkat na určitých místech nebo v určitých situacích, začnou se jim vyhýbat, čímž si dále srážejí sebevědomí a jejich úzkost narůstá.

Jinou nepříznivou emoci negativně ovlivňující jak myšlení, tak jednání, je naučená bezmoc, předstupeň klinické deprese. Ta obsahuje ještě jednu potenciální nevýhodu označovanou jako sebesplňující se proroctví. Jako ukázkou bych uvedl příklad z prastaré příručky pro obchodní cestující (tehdy cestáky, dnes dealery) z kapitoly Jak ne!

Obchodní cestující přichází shrbený se skloněnou hlavou a nevýrazně mumlá: Dobrý den, já jsem od firmy XY a prodávám ledničky. Ale jak se tak dívám, vy asi žádnou

nebudete chtít. Že já mám vždycky takovou smůlu... Jeho očekávání se bezpochyby vyplní.

Na opačné straně spektra najdeme nekritické bezbřehé optimisty, které můžeme přiřadit ke skupině trpící runway syndromem (někteří tuto poruchu nazývají také cargo syndrom). Název údajně vznikl krátce po druhé světové válce, kdy průzkumné letadlo objevilo do té doby neznámý obydlý ostrov postižený tajfunem. Z blízké letadlové lodi vystartovaly helikoptéry, jejich posádky vytýčily na ostrově přistávací dráhu a na té během několika dnů přistála letadla se zásobami potravin a vody. Když obyvatelé ostrova všechno snědli, místo aby se pustili do práce k nápravě škod, začali vytyčovat přistávací dráhu. Na rozdíl od předchozího naplněného proroctví se jim jejich sen nesplnil.

Stane-li se předmětem očekávání subjektivně velice významná věc, kterou může být ostatně cokoli, není vzácným úkazem, že logické myšlení ustoupí do pozadí a udělá místo méně zralému myšlení magickému – pohádkovému, které převládá u dětí ve věku šesti let. Potom přicházejí věštcí a jejich verdiktům uvěří ve vypjatých chvílích i lidé, jejichž IQ se ocitá vysoko nad průměrem, říká psychiater Honzák.

Lhostejnost, nebo alibismus?

Pokud někteří lidé říkají, že nejsou zvědaví, co je čeká, neměli bychom jim podle psycholožky Lomské Filasové tak moc věřit. „Obvykle to bývá tak trochu alibismus. Člověk předstírá, jak je nad věcí, nic se ho nedotýká, aby předešel případným nepříjemným konfrontacím. Časté to je třeba u vysokoškolačků před zkouškou, když prohlašují, že se vůbec neučili. Pokud zkoušku neudělám, nic se neděje, vždyť jsem se neučil. Když ji udělám, svědčí to o mé genialitě. To je příjemný obrázek, který o sobě před druhými vytvářím, ne? Přiznat, že jsem se fakt učil, kdyby zkouška nedopadla, vypadal bych hloupě. Je to taková schovávačka, jak nejít s kůží na trh.“

Emoce versus rozum? Na to zapomeňte!

Očekávání nám příkladně ukazuje, že kognitivní a emoční procesy jsou od sebe neoddelitelné. Před více než dvěma tisíciletími Platón nabídl model duše jako dvojspreží, v němž moudrý vzozatý rozum (=kognitivní procesy dle dnešního pojetí) drží na uzdě dva koně – dobré a špatné emoce. Tohle velmi zjednodušené, zkrácené pojetí psychiky víceméně přetrvává dodnes, a to nejen mezi prostým lidem, ale také v hlavách těch vědců a badatelů, kteří stále sázejí spíše na rozum než na city. Přijde mi to, jako kdyby se hádali nesmiřitelní odpůrci, zda pro bezpečné bydlení jsou u domu důležitější základy než střecha, či naopak: přitom ale chybění kteréhokoliv z obou prvků by udělaly dům zcela neobyvatelným.

*Daniela Kramulová,
Psychologie dnes, 9/2012*

ŽIVOT PŘINESE VŠECHNO MOŽNÝ A VŠECHNO MUSÍME BRÁT...

vzpomínky jedné pamětnice

Z jaké rodiny pocházíte a kolik jste měla sourozenců?

Narodila jsem se v r. 1928 v Petrovicích a měla jsem dva starší sourozence. Tatínek nám zemřel v r. 1937 na tuberkulózu. Moc ho nepamatuju, buď byl v lázních nebo v nemocnici. Všechno pak bylo na mamince – hospodářství, domácnost... Maminka musela platit dluhy, a tak veškeré výnosy z hospodářství šly na prodej. Měli jsme tak 4 kusy hovězího, prasata, husy, kačeny. Vyrkmená zvířata se prodávala většinou do Čermné řezníkům, ti už to měli zamluvený. Mívali jsme kolem 20 hus, ty jsme prodávali kolem vánoc, aby bylo na úroky... Těch slejšek, co se maminka do hus nacpala...!

Jak jste měli jako děti doma povinnosti?

Na papírku jsme měli napsaný, co máme udělat, a to my jsme si pomáhali navzájem - já druhým a oni pak zas mně. Tak třeba nadělat krmení, dát vařit brambory pro prasata, nakrmit husy, štípat a vynášet dříví, chodit na borůvky, na maliny, aby se mohly prodat, sbírat klacky a šišky v lese. Když dřavař káceli a odsekovali větve, sbírali jsme odštěpky. Pleli jsme trávu, ta se ještě třídila – lepší se dávala pro husy, horší na kupu. Denně jsme chodili za rodiči na pole - dělali povříšilka, odebírali slámu, okopávali nebo ulamovali řepu. Vzejmě jsme drali péři, to už měli lidi ve vesnici zamluvený. A také se skoro v každé chalupě šily knoflíky. Než jsme mohli ven, museli jsme udělat třeba jeden brif, tj. obšit 60 ks knoflíků. Prostě dělali jsme to, co rodiče...

Kde jste chodili do školy?

U nás ve vsi byla jednotřídka na velmi dobré úrovni. Od páté třídy jsme chodili do školy do Čermné, a je vám zajímavý, že oproti Čermákům jsme byli s učením napřed. Do školy jsme chodili pěšky, já nejvíc v gumákách. Po cestě jsme se prali s Verměřáci nebo s kunčickými – horní konec chodil do Čermné. Tenkrát bylo hodně sněhu, kolikrát jsme přišli mokří durch. Tak jsme se ve škole svlíkli, během dne to uschlo, a pak zase zpátky domů. Mně vždycky maminka nasypala do gumáků ohřátý oves a ono se to pěkně vysušilo. Před začátkem vyučování jsme zpívali. V Čermné nás vedla tuze dobře ke zpěvu učitelka Pravečková a v Petrovicích učitel Opatrný, ten sem byl dosazený ze Šumavy. Jen vlezl do třídy, už jsme zpívali! Hrál také v kostele na varhany a my dvě tři žačky jsme k tomu zpívaly. A když začnete den písničkou, to je něco... Dřív vůbec bylo o hodně víc slyšet u baráků zpěv. Když ženská došla, přitom si zpívala. Všude byly otevřené dveře... Tetička krmila a u toho zpívala, strejček chodil po venku a zpíval, lidi klepali denně kosa a při tom si zpívali....

Co jste jako děti obvykle jedli?

Jedli jsme hlavně polívky, třikrát týdně se

peklo, ve středu a v pátek se dělaly dolky, které se pekly přímo v troubě, ne na pekáči, pak se namazaly borůvkovýmá nebo švestkovejma povídlama nebo se pomakovaly. V neděli se pekly aspoň 2-3 pekáče, protože přišla mládež. Maso bylo jen v neděli. Kousek hovězího se nejdřív dal ovařit na polévku a pak měl každý kousíček masa k omáčce. Dělali jsme nudle s mákem, barches se švestkami, křapáče, slítek... Ke svačině do školy jsme si brali chleba. My měli sádlo z hus, tak jsme si chleba mazali sádlem. Některé děti měly jen chleba se sirobem. Sirob se vařil ze řepy po celý vesnici, a to na Mikuláše. A tím se všechno sladilo – těsto i kafe. Pamatuju, že jedna moje spolužačka měla k jídlu krajc chleba a namáčela to do skleničky se sirobem.

Podle počtu osob v rodině nám nechali obilí, a lidi platili za semletí a upečení chleba. Pekař propočítal, na kolik bochníků má každý nárok. Někdo ale nechtěl platit nebo nemohl, tak si pekl chleba z tmavé žitné mouky doma. Vypadalo to jako perník. Plát chleba a dvě kostky cukru, to byla taky svačina. Později mi říkaly i manželovy sestry, jak záviděly dětem ve škole chleba od pekaře. Oni měli ten domácí, a ten se musel sníst, i když už chytil plíseň, dřív se čerstvý nepek. Nouzi o jídlo jsme neměli. Ale když jsem vycházela ze školy, měla jsem 29 kg a moje spolužačky na tom nebyly o nic lépe. To mají dnes děti ve školce...

Sousedními obcemi, např. Dolní Čermnou nebo Horní Dobrouč, vedly po r. 1938 hranice sudetského území. Jak jste válku prožívali a jaký byl tady v hraničních oblastech všední život?

Z Němců jsme měli velicej strach. Hodně lidí zavřeli v nedaleké Písečné. Jakmile byl kvíčerek, museli všichni zatemnit dům – kvůli náletům. Chodili tady na prohlídky německý ordneří, kontrolovali dodávky. Jednomu z nich jsme říkali „Puchejř“. Z Dobrouče a Dolní Čermný k nám chodili český financi poslouchat rádio, to se nesmělo... V Čermné to vypadalo tak, že kostel i hřbitov byly v Protektorátě, takže katolíci ze sudetského území v Čermné museli na pohřeb přes závoru. Funus pouštěli na hřbitov za kopu vajec. Na Mariánskou horu na pouť a do lékárny nás taky pustili, ale koukali po nás, jestli jdeme opravdu do lékárny, a museli jsme být hned zpátky. Když nás chytli, že jsme byli v německém území na borůvkách, tak nám borůvky vysypali a ještě pohrozili ve škole...

Jednou ráno slyšíme venku auto. Vyšla jsem ven a dva německý vojáci už byli za dveřma naproti do školy. Šli od stavení ke stavení, asi někoho hledali. Byli i u nás, všechno prošťrachali, ale nic nenašli. Každý byl zalezlej doma a pokud jsme nemuseli, nevycházeli jsme ven. Byl strach.

Konec války byl i pro zdejší obyvatele plný převratných událostí. Ukrývání uprchlých ruských zajatců, pak tudy procházeli Rusové – osvoboditelé - a nakonec

odsun Němců, které jste znali jako své sousedy. Jak na tuto dobu vzpomínáte?

V zejména na konci války tudy šel transport ruských zajatců. To vám byli ubožáci! Pár jich uteklo a byli skrytí tady v lesích i ve staveních. No to víte, kdyby nás Němci chytli, tak by bylo zle...

Po válce byla pár dní plná vesnice ruských vojáku. Taky jsme z nich měli strach. Bylo to na naši pouť, radši se nepeklo a netopilo, aby nepřišli do domu. Ty hoši zažili strašně mnoho, tak jsme z nich měli taky strach. No a tejdén předtím utíkali německý vojáci. To lidi doma ani nerozžehali. Když projížděli vesnicí, stáli na autech a měli flinty připravený ke střelení, kdyby někdo vykouknul! Víte, ono se na Rusáky pak dlouho nadávalo, ale na druhou stranu nebýt jich, tak nevím, jak by to s náma dopadlo. Vezměte si, co Němci udělali s Židy. Maminka jich fůru z Kyšperka i z Lanškrouna znala. Všechno to byli velmi solidní lidi. Víte, tohle nikdy nepochop-



Foto: Ivan Cisař

pím, proč ty slušný lidi museli takhle strašně skončit...

Poválečný odsun Němců na mě silně zapůsobil. Tady se lidi s okolními Němci snášeli velmi dobře. Jednou k večeru šla přes Petrovice od lípy dolů karavana Němců. Hodně jsme jich znali. Já jsem přišla domů a říkám mamince, že tudy jdou hornodobroučský Němci. Bylo jich asi 80, mezi nimi úplně malé děti. Přišli k nám, a jestli u nás můžou přenocovat. Maminka souhlasila, měli jsme velkou stodolu, do které jsme jim nanosili slámu. Maminka jim dala čerstvě nadojené mléko, ještě si u nás uvařili kaši pro děti. Ráno se spakovali a šli dál... Nechali tady celé majetky. Manžel mi vyprávěl, jak při-

šli k strejcovi, ten seděl ráno u hrnku s nadrobeným chlebem, položil lžici a musel jít. Všechno tam vostalo... Petrovský hoši taky museli jít do Horní Dobrouče hlídat jejich domy, aby tam lidi nechodili krást...

To víte, i tady v okolí byli Češi, kteří drželi s Němci, a Němci, kteří byli nacisti, ale většina z nich neměla o politiku valný zájem. Ve dvoře bydleli nějaký Stoklasovi, on byl fořt, ona byla Němka, taková zapracatělá tetinka a měla husu, který bylo 20 roků! Jejich syn chodil tady s jednou dívčinou. Pak se rozešli, a říkalo se, že ta dívka, se kterou se rozešel, to nějak zverbovala a šli pak na ně s klackama... Ale horní konec se jich zastal.

Jak plynul váš život dál? Strach z války pomínil, ale byly zde další tlaky - kolektivizace zemědělství atd.?

Po válce bylo trochu volněji, ale zase byly dodávky, aby se stát vzpamatoval. Podle výměry musel každý dodávat. Zpočátku kdo byl v zemědělství, tak nemusel na vojnu, jen pět měsíců. Když manžel přišel v r. 1951 z vojny, tak jsme se vzali, a odstěhovala jsem se k němu, kousek od našeho stavení. Ale přišel říjen a nábor do družstev. My jsme řekli, že do družstva nepudem, tak si manžela zavolali a během čtrnácti dnů mazal na vojnu a musel celé dva roky dosloužit. Já byla v jiném stavu a nedostala jsem mateřskou šatenku – to byl tehdy jediný způsob, jak získat přiděl plen a všeho ostatního na novorozěně. Ten rok jsme nedodali příslušné množství mléka a chtěli jsme doma zabít prase. Ale protože jsme nesplnili dodávku mléka, nedostali jsme povolení to prase zabít a prase muselo jít pryč. Šatenku jsem také nedostala. Pan učitel Vondráček s náma byl tuze zadobře. A jednou jsem mu řekla, že jsem nedostala šatenku. On pravil, že se to nějak udělá a šel do Čermný za předsedem. Po neděli mě volali do Čermné na obec a řekli mně, že mně přepíšou bydliště zpátky k mamince, abych mohla dostat šatenku a lístky na jídlo. Víte, já měla kolikrát štěstí, že mně lidi různě pomohli. Pak přišel manžel z vojny. Nakonec jsme museli taky jít do družstva. Nic nám nezbyvalo. Sami bychom dleli jak koně.

Jaké bylo tehdy postavení žen v družstvech? Většinou to byly právě ony, kdo tam zůstal na těžkou práci...

Ženské byly doslova otroci. Těžká práce bez jakékoliv mechanizace v zemědělství, do toho děti, doma byla kráva a záhumenka, když jsme přilítly domů, vařily jsme oběd... a když přišli mužský z práce, tak se většinou postarali o tu krávu a krmení. Děti už musely mít naložený hnůj a jelo se na pole... Ale já si nemůžu stěžovat. Nás byla banda - se smíchem se šlo do práce a se smíchem domů. Úplně jinakě se dělalo – všechno pohromadě. Práce byla velká dřina, všechno se dělalo ručně - vyvážení hnoje, sena, sečení... Dřeli jsme za deset korun denně, ale všechny na to rády vzpomínáme.

Každý si pro sebe mohl nechat krávu a zá-

humenku, ostatní jsme dali do družstva. Brali jsme zálohu na pracovní jednotku asi 7 korun denně. Když jsme třeba mlátili, měli jsme 1,8 jednotky na den. O Vánocích se to pak spočítalo, a třeba to vyšlo až na 12 korun. Naše družstvo se natolik zmožilo, že pak lidem proplatili dobytek, který dali do družstva, to nebylo obvyklé. Pak jsme se sloučili s Horní Čermnou. Přidávky na děti se žádné nebraly, až kolem roku 1960 jsme začali dostávat 20 korun na dítě. Školka nebyla, ale přes léto tady udělali takovou prázdninovou školku, aby to ženským trochu ulevilo. V r. 1975 tady zrušili školu a místo ní v r. 1979 zřídili školku, svázely se sem autobusem děti z okolí a bylo tady až 30 dětí. Učitelky chodily s dětmi denně ven na dlouhé procházky...

Váš život provázela těžká fyzická práce, zažili jste strach z vládnoucích ideologií, různé ústrky a nespravedlnosti, osobní trápení... Přesto – jak se zdá – jste si dokázali život náležitě užít a mít v něm i hodně radosti. Jak byste srovnala dobu Vašeho mládí s dobou dnešní?

Tenkrát se jinak žilo. Tenkrát žila vesnice. Hráli jsme 2-3 divadla za rok, jezdili jsme s tím po okolních vesnicích. Dělalí jsme program na Silvestra, učitel Přibyl psal kuplety, to byly Silvestry se všim vsudy. Nikdo tenkrát ani neměl potřebu někam cestovat, i když jsme dostávali od družstva poukazy, jednak byla doma kráva a jednak byla zábava ve vesnici... Sál byl vždycky nacpanej. Já nevím, jak jsme to tenkrát my ženský dělaly... Přišly jsme z pole, doma byl ještě dobytek. Mně teda hodně pomohaly naše děti. Pak jsem letěla na zkoušku a domu jsem přišla v jedenáct večer. Teď ještě něco narychtovat

dětem do školy... Ale víte, nám to vůbec nepřišlo. My jsme tím žili.

Když byl Dětský den, celý týden se peklo cukroví, ve stodole se dělaly houpačky, lanovka atd. Lidi byli pospolu. Když jsme šli za mlada na kino nebo k muzice, šlo nás 10-12. A jak jsme šli tam, tak jsme šli nazpátky. Nechodili jsme v párech, ale v partě, a všude pěšky – na Kunčice, na Orlici, do Dobrouče... Lidi žili pohromadě. Hasiči dělali různé zájezdy a to také jela celá vesnice. Vesnice byla prostě pohromadě - v práci i v zábavě. My jsme přišli utahaný z práce, ale ještě jsme dělali blbosti po vesnici ledaskomu. Když už jsme byly s ženským ve družstvu, měly jsme takovou partu, s děckama nás bylo ke dvaceti. Dělalí jsme různé výlety, ohně, vydrželi jsme tam při ničem, jen jsme si třeba opekli zemky, slavili jsme svátky narozeniny, zpívali jsme národní písničky... Dnes jsou lidi víc pro sebe. Taký rodiče všechno strkají dětem pod nos.

Kdy jste začala pozorovat, že doba se mění?

Tak v 80. letech, když se rušily záhumenky a lidi přestali hospodařit. V tom byl zvrát – děti přestaly mít povinnosti. Byly lepší výplaty, dalo se ledasco koupit, držet doma krávy se nevyplácelo. No a pak televize - když byla v každém stavení televize, lidi se už tolik nescházeli...

Co Vám v životě dělalo radost?

Mě bavila práce, měli jsme dobrou partu, drželi jsme při sobě, nehádali jsme se a nezáviděli si. No a samozřejmě děti a vnoučata – to byla a je moje radost. Život přinese všechno možný a všechno musíme brát. A já bych neměnila...

„Přestože se rodiče nepočítali mezi věřící, nepoznal jsem za celý život nikoho, kdo by se v činech tak držel Desatera... Když přes Hronov na konci války utíkaly stovky německých rodin a spaly na náměstí na vozech pod plachtami, brali rodiče Němce s malinkými dětmi k nám. Kolem Hronova jsou pravděpodobně masové hroby, jak rozložený Čech trestal Němce – ale naši řekli: „Přece je nenecháme venku!“ Doma jsem vlastně poznal opravdovou lásku k lidem, protože o té se nemluví, ta se dává najevo nějakým činem.“ Jan Špáta (*25.10.1932)

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 13.10. 19 h. Lukavice
neděle 14.10. 28. v mezidobí
posvícení na Kunčicích
 7.15 h. Letohrad Mdr 7,7-11
 8.45 h. Mistrovice Ž 90
 10.15 h. Orlice Žid 4,12-13;
 Mk 10,17-30

sobota 20.10. 18 h. Mistrovice
neděle 21.10. 29. v mezidobí
posvícení v Letohradě
sbírka na misie
 7.15 h. Letohrad Iz 53,10-11
 8.45 h. Lukavice Ž 33
 10.15 h. Orlice Žid 4,14-16
 Mk 10,35-45

sobota 27.10. 17. h. Mistrovice
 18 h. Lukavice
neděle 28.10. 30. v mezidobí
posvícení na Orlici a Šedivci
 7.15 h. Letohrad Jr 31,7-9
 8.45 h. Šedivec Ž 126
 10.15 h. Orlice Žid 5,1-6
 Mk 10,46-52

čtvrtek 1.11. **Slavnost všech svatých**
 pátek 2.11. Památka zemřelých
 sobota 3.11. 18 h. Mistrovice
neděle 4.11. 31. v mezidobí
 7.15 h. Letohrad Jer 31,7-9
 8.45 h. Lukavice Ž 126
 10.15 h. Orlice Žid 5,1-6
 Mk 10,46-52

sobota 10.11. 18 h. Lukavice
neděle 11.11. 32. v mezidobí
sbírka na plošné pojištění
 7.15 h. Letohrad 1 Král 17,10-16
 8.45 h. Mistrovice Ž 146
 10.15 h. Orlice Žid 9,24-28
 Mk 12,38-44

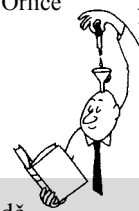


Foto: Karel Cejnar

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
 Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741